

Verkenkend natuuronderzoek Herinrichting Noordma te Zuidlaren

Oriënterend natuuronderzoek in het kader
van de wet- en regelgeving voor natuur

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandsontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

provincie Drenthe

gemeente Tynaarlo

Het Drentse Landschap

WATERSCHAP
Hunze en Aa's

Sweco Nederland B.V.
Onderwerp

Projectnummer

Klant

Datum

Auteur

Versie

Document referentie

Handelsregister 30129769
Verkennd Natuuronderzoek
Herinrichting Noordma

51001578

19-6-2023

D3

NL23-648800269-53109

Gecontroleerd door

Vrijgegeven door

Inhoudsopgave

Samenvattende tabellen	4
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Kader van het onderzoek	5
1.3 Ligging en beschrijving plangebied	6
1.4 Voorgenomen activiteiten	8
1.5 Leeswijzer	8
2 Wet natuurbescherming: Gebiedsbescherming	9
2.1 Toetsingskader	9
2.2 Resultaten	9
2.3 Analyse en toetsing van mogelijke effecten	10
2.3.1 Soorten / doelstelling	10
2.3.2 Stikstof	12
2.4 Conclusie Natura 2000	13
2.4.1 Soorten / doelstelling	13
2.4.2 Stikstof	14
3 Wet natuurbescherming: soortenbescherming	15
3.1 Toetsingskader	15
3.2 Methode	15
3.3 Resultaten	16
3.3.1 Planten	16
3.3.2 Vleermuizen	16
3.3.3 Grondgebonden zoogdieren	17
3.3.4 Vogels	18
3.3.5 Vissen	19
3.3.6 Amfibieën & reptielen	20
3.3.7 Ongewervelden	21
4 Provinciaal natuurbeleid	22
4.1 Toetsingskader	22
4.2 Resultaten	22
4.3 Conclusie	23
5 Conclusies en aanbevelingen	24
5.1 Natura 2000	24
5.2 Soortenbescherming	24
5.3 Provinciaal natuurbeleid	25
Referenties	26
Bijlage 1 Toetsingskaders wetgeving en beleid	27

Samenvattende tabellen

In onderstaande tabellen is een samenvatting weergegeven van conclusies, voortkomend uit het verkennend natuuronderzoek.

Wet natuurbescherming: gebiedsbescherming	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Mitigerende maatregelen*	Nadere procedure
Natura 2000-gebieden	Mogelijke toename (of afname) aan stikstofdepositie in de aanlegfase	AERIUS-berekening		Afhankelijk van de resultaten van de AERIUS-berekening moet een voortoets of passende beoordeling worden geschreven en/of een Wnb-vergunning worden verkregen

* mogelijke maatregelen om effecten te voorkomen

Wet natuurbescherming: soortbescherming	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Mitigerende maatregelen*	Nadere procedure
Planten	Geen	Geen	zorgplicht	Geen
Vleermuizen	Geen	Geen	Zorgplicht	Geen
Grondgebonden zoogdieren	Geen	Geen	Zorgplicht	Geen
Vogels	Verstoring broedvogels	Geen indien voldoende gemitigeerd	Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren, zorgplicht	Geen
Amfibieën	Geen	Geen	Zorgplicht	Geen
Reptielen	Geen	Geen	Geen	Geen
Vissen	Mogelijk aantasting leefgebied	Indien aantasting watergangen, nader onderzoek sloten	Afhankelijk van resultaten aanvullend onderzoek	Mogelijk ontheffing
Ongewervelden	Geen	Geen	zorgplicht	Geen

* mogelijke maatregelen om effecten te voorkomen

Provinciaal beleid	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Mitigerende maatregelen*	Nadere procedure
Natuurnetwerk Nederland (inclusief ecologische verbindingzone)	Geen	Geen	Geen	Geen

* mogelijke maatregelen om effecten te voorkomen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Stichting Drents Landschap (SDL) is samen met waterschap Hunze en Aa's en de gemeente Tynaarlo voornemens het gebied Noordma (circa 60 ha) in te richten voor natuur en waterberging. De transformatie die plaats zal vinden is voornamelijk van agrarisch gebruik naar natte natuur. Prolander is namens de provincie Drenthe gevraagd het planproces hiervoor namens hen te trekken. Sweco Nederland B.V. (hierna Sweco) is door Prolander gevraagd de planvorming voor de herinrichting van het gebied te begeleiden en de bijbehorende technische- en conditionerende onderzoeken uit te voeren.

In 2020 heeft Sweco voor het project een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd voor het volledige plangebied (Sweco, 2020). Daaruit volgend heeft aanvullend onderzoek plaatsgevonden naar jaarrond beschermde nesten, verblijfplaatsen van eekhoorn en vliegroutes van vleermuizen langs de knotwilgen singel in het plangebied (Altenburg & Wymenga, 2022). Daarnaast is in 2022 een natuurtoets ten behoeve van verankering van een bestaande gastransportleiding in het gebied plaatsgevonden (Antea Groep, 2022).

Ten behoeve van bestemmingsplanwijzigingen is Sweco nogmaals gevraagd om de conditionerende onderzoeken uit te voeren. Daarbij is het onderzoeksgebied beperkt naar drie deelgebieden binnen het initiële plangebied. Voorliggend natuuronderzoek is één van de benodigde conditionerende onderzoeken en beschrijft de effecten die de uitvoering van het plan heeft op de bestaande en nieuw te ontwikkelen natuurwaarden in het gebied. Daarbij geeft het inzicht of het plan uitvoerbaar is binnen de kaders van de wet en regelgeving voor natuur of dat er vervolgstappen nodig zijn om dit in voldoende mate inzichtelijk te maken.

1.2 Kader van het onderzoek

Projecten of handelingen waarbij mogelijk beschermde natuurwaarden worden aangetast dienen te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. De natuurbescherming in Nederland bestaat uit de volgende kaders:

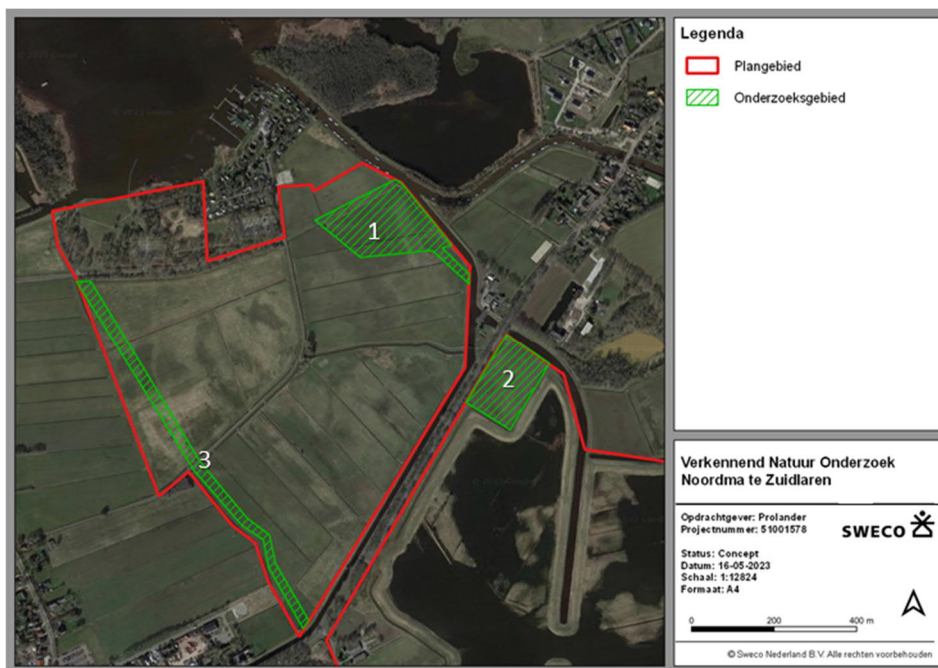
- Wet natuurbescherming:
  - Natura 2000-gebieden (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn);
  - soorten;
  - houtopstanden;
- Natuurnetwerk Nederland (NNN).
- Eventueel andere provinciaal beschermde gebieden buiten het NNN.

Het verkennend natuur onderzoek is erop gericht om een eerste inzicht te krijgen in de mogelijke effecten van het plan op de beschermde natuurwaarden in en om het plangebied. Toetsing heeft plaatsgevonden op de Wnb Gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden), Wnb Soortenbescherming en op de provinciale natuurbeleidskaders. De toetsing van de houtopstanden is buiten beschouwing gelaten aangezien er geen bomen aanwezig zijn binnen het plangebied die onderdeel uitmaken van een in de Wet Natuurbescherming geformuleerde definitie van een houtopstand.

In het rapport worden de mogelijke vervolgstappen besproken die eventueel moeten worden genomen met betrekking tot aanvullend (veld)onderzoek, nader effectonderzoek en nadere procedures. Een verkennend natuuronderzoek heeft een geldigheid van 2 tot 3 jaar, tenzij de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd.

1.3 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen buiten de bebouwde kom van Zuidlaren in de provincie Drenthe. Het gebied Noordma ligt aan de zuidzijde van het Zuidlaardermeer en vormt de nog ontbrekende (natuur)schakel tussen het Zuidlaardermeer en het achterliggende Hunzegebied en Tusschenwater. Tussen Noordma en het Zuidlaardermeer ligt een scoutingterrein en een particulier recreatieterrein, wat geen onderdeel uitmaakt van het plangebied. In afbeelding 1.1 is de ligging van het hele plangebied van Noordma weergegeven. Daarbinnen zijn drie deelgebieden aangewezen waar dit voorliggend verkennend natuuronderzoek op is gericht.

Figuur 1.1 Ligging van het plangebied met de drie onderzoeksgebieden in groen.

De voorkomende ecotopen zijn bepaald op basis van het oriënterend veldbezoek. De volgende ecotopen zijn aanwezig binnen en nabij het plangebied:

- Het onderzoeksgebied betreft een agrarische graslandpercelen doorkruist en begrenst met smalle watergangen en paden.
- Smalle voedselrijke watergangen met steile, relatief kale oeverzones.
- Brede watergangen *Havenkanaal* en diens aftakking met dijken (en beschoeiing).
- De weg *Noordma* met een singel van knotwilgen.
- Twee kleine bospercelen ten midden en op de grens van het plangebied en een groter bosperceel aan de noordkant van het plangebied.
- Grote waterlichamen van *Zuidlaardermeer* en *Tusschenwater*.

- Hoogspanningstracé langs de westkant van het plangebied.
- Bebouwde kom van Midlaren, De Groeve en Zuidlaren.

In figuur 1.2 is een foto-impressie weergegeven van het plangebied.

Figuur 1.2 Foto-impressie van de drie onderzoeksgebieden binnen het plangebied. Per rij impressies van respectievelijk het noordelijke, oostelijke en het westelijke deelgebied.

1.4 Voorgenomen activiteiten

Het planvoornemen betreft de herinrichting van agrarische percelen naar natuur om de ecologische verbinding tussen watergebieden van het Zuidlaardermeer en Tusschenwater mogelijk en robuuster te maken. Binnen het plangebied zijn hiervoor drie deelgebieden getoetst ten behoeve van bestemmingsplanwijzigingen die hieronder nader worden behandeld.

Noordelijk deelgebied (1)

Het agrarische graslandperceel zal met het planvoornemen worden ontwikkeld tot natuur. Binnen dit planvoornemen wordt een nieuwe brede kade gerealiseerd waarlangs een onverlicht fietspad wordt aangelegd die vanuit de kade het water van het Havenkanaal zal volgen. Naast de kade en het fietspad wordt een deel van het gebied ingericht als brede (bever)berm.

Oostelijk deelgebied (2)

Het weiland wat tijdens het veldbezoek dienst deed als koeienweide, zal worden ontwikkeld tot natuur. Het perceel zal in de nieuwe situatie de lijnen van omgevingselementen volgen zodat het een geheel wordt. Er zal een nieuwe watergang worden gerealiseerd die parallel aan het Havenkanaal loopt die middels een duiker uitkomt bij de vertakking van het Havenkanaal. Daarnaast zal een nieuwe brede kade aan worden gelegd die op bestaande kades langs de watergangen aansluit.

Westelijk deelgebied (3)

De strook agrarisch grasland waarlangs het hoogspanningstracé loopt, zal ontwikkeld worden naar natuur. Ook hier zal een opgehoogde kade komen met brede beverbermen.

1.5 Leeswijzer

In volgende hoofdstukken worden de bevindingen weergegeven van het verkennend natuuronderzoek voor de hoofdaspecten Natura 2000 (hoofdstuk 2), soortenbescherming (hoofdstuk 3) provinciaal natuurbeleid (hoofdstuk 4). De toetsingskaders bij het beleid worden gegeven in Bijlage 1.

2 Wet natuurbescherming: Gebiedsbescherming

2.1 Toetsingskader

De Natura 2000-gebieden zijn de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitattypen binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd vanuit een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In het aanwijzingsbesluit van LNV is aangegeven welke natuurwaarden kwalificerend zijn op grond van de Habitatrichtlijn en/of Vogelrichtlijn. Hierin zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor natuurlijke habitattypen en/of soorten. Voor habitattypen en leefgebieden van soorten die zich al op het gewenste niveau (kwalitatief en kwantitatief) kunnen behoudsdoelstellingen bestaan. Voor habitattypen en leefgebieden van soorten die nog niet het gewenste niveau hebben bereikt, kunnen uitbreidings- en/of verbeterdoelstellingen bestaan.

In dit verkennend natuuronderzoek wordt getoetst of plannen negatieve gevolgen kunnen hebben voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten of habitattypen voor de het betreffende Natura 2000-gebieden. Wanneer effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten kunnen de volgende vervolgstappen aan de orde zijn, zijnde een voortoets, passende beoordeling of ADC-toets. In Bijlage 1 wordt het toetsingskader in meer detail beschreven. Bij de toetsing is gekeken naar de Natura 2000-gebieden tot op 25 km afstand van het plangebied. Dit is ruim voldoende om effecten door eventuele externe werking te voldoende mee te nemen. Enkel effecten door stikstofdepositie kunnen verder reiken.

2.2 Resultaten

Het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer (VR) is het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied is. Het bevindt zich op een afstand van circa 0,2 km kilometer van het plangebied. Binnen een straal van 25 km liggen andere Natura 2000-gebieden, te weten Drentsche Aa-gebied (HR+VR), Leekstermeergebied (VR), Norgerholt (HR), Fochteloërveen (HR+VR), Drouwenerzand (HR), Witterveld (HR) en Elperstroomgebied (HR).

Alle Natura 2000-gebieden binnen een afstand van 25 km van het plangebied zijn weergegeven in

Tabel 2.1 en op kaart in Figuur 2.1.

Tabel 2.1 Afstand van nabijgelegen Natura 2000-gebied(en) tot plangebied.

Natura 2000-gebied	Afstand tot plangebied	Kwalificerende natuurwaarden
Zuidlaardermeergebied	0,2 km	Vogelrichtlijn
Drentsche Aa-gebied	2,3 km	Habitatrichtlijn & vogelrichtlijn
Leekstermeergebied	15,2 km	Vogelrichtlijn
Drouwenerzand	16,5 km	Habitatrichtlijn
Norgerholt	17 km	Habitatrichtlijn
Fochteloërveen	17,8 km	Habitatrichtlijn & vogelrichtlijn
Witterveld	18 km	Habitatrichtlijn
Elperstroomgebied	22,9 km	Habitatrichtlijn

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied (rood kader) ten opzichte van Natura 2000-gebieden binnen een straal van 25 km.

2.3 Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Het plangebied ligt nergens binnen een Natura 2000-gebied waardoor directe aantasting zoals oppervlakteverlies en versnippering van een Natura 2000-gebied is niet aan de orde is. Het plangebied ligt binnen de verstoringsafstand (van maximaal enkele honderden meters) van verstoringsgevoelige dieren voor beweging, geluid, trilling en licht. Verstoring van verstoringsgevoelige dieren door beweging, geluid, trilling en licht gedurende de realisatiefase en gebruiksfase reikt tot maximaal enkele honderden meters ver. Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied bevindt zich binnen deze verstoringsafstand tot het plangebied en verstoring is niet op voorhand uit te sluiten. In deze paragraaf wordt de toetsing aan de instandhoudingsdoelen verder uitgewerkt.

2.3.1 Soorten / doelstelling

Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied is uitsluitend aangewezen als Vogelrichtlijngebied met de volgende soorten vogels met bijbehorende doelstellingen.

Tabel 2.1 Overzicht doelstellingen broedvogels.

Soort	Aantal broedparen	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
Roerdomp	5	=	=
Porseleinhoen	15	>	>
Rietzanger	200	=	=

= is behoudsdoelstelling, > is verbeteringsdoelstelling

Roerdomp

Het Zuidlaardermeergebied is aangewezen als broedgebied voor de roerdomp. Binnen de begrenzing van het Zuidlaardermeergebied is op één locatie optimaal broedhabitat voor de roerdomp aanwezig, namelijk bij Wolfsbarge. Foerageerhabitat is voornamelijk aanwezig in de oostelijke oeverlanden vanaf de Hunze of Oostermoerse Vaart in noordelijke richting. Het onderzoeksgebied bestaat voornamelijk uit agrarisch gebied en heeft geen (broed) functie voor deze soort. Er zijn dan ook geen recente waarnemingen van roerdomp bekend binnen het onderzoeksgebied, al wel er net buiten bij Tusschenwater.

Porseleinhoen

Het Zuidlaardermeergebied is aangewezen als broedgebied voor de porseleinhoen. Voor de Porseleinhoen bieden de Oosterpolder, Onnerpolder, Oostpolder en de Kropswolderbuitenpolder het meeste perspectief als het aankomt op broedgelegenheid. Deze polders liggen aan de noordzijde van het Zuidlaardermeer en bestaat voornamelijk uit moeras. Het onderzoeksgebied bestaat voornamelijk uit agrarisch gebied gecombineerd met recreatie en heeft geen functie voor deze soort.

Rietzanger

Het Zuidlaardermeergebied is voor de rietzanger aangewezen als broedgebied. De rietzanger broedt en foerageert voornamelijk in de brede rietkragen rondom het Zuidlaardermeer. Daarnaast zijn ook de plas-dras situaties in de Westerbroekstermadepolder en de Kropswolderbuitenpolder geschikt als broedplaats. Het plangebied bestaat uit voornamelijk agrarisch gebied en heeft geen functie voor deze soort.

Tabel 2.2 Overzicht doelstellingen niet-broedvogels.

Soort	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Functie
Kleine zwaan	4	=	=	F
Kolgans	10100/630	=	=	S&R/F
Smient	2700	=	=	S&R
Slobeend	120	=	=	F
Toendrarietgans	210	=	=	S&R

F is foerageergebied, S&R is slaap- en rustplaats, = is behoudsdoelstelling, > is verbeteringsdoelstelling

Kleine zwaan

Het Zuidlaardermeergebied heeft als doelstelling foerageergebied voor de kleine zwaan te dienen. De kleine zwaan foerageert in de wintermaanden voornamelijk op graslanden en akkers. Deze liggen met name ten westen van het Zuidlaardermeer, maar ook de agrarische percelen van het plangebied kunnen als foerageergebied dienen. Bij het plangebied kunnen recreatie en de aanwezigheid van een hoogspanningsleiding een knelpunt vormen. Binnen het onderzoeksgebied is grasland aanwezig dat na de herinrichting een natter karakter krijgt (moeras). Hierdoor gaat een deel potentieel geschikt foerageergebied voor de kleine zwaan verloren. Om de doelstelling te kunnen halen moet het gebied een draagkracht hebben van ten minste 3.000 kolgansdagen (Natura 2000-beheerplan Zuidlaardermeergebied). Dit aantal is marginaal ten opzichte van de totale draagkracht van het gebied.

Kolgans

De kolgans gebruikt het Zuidlaardermeergebied als slaap- en rustplaats en foerageergebied in de winterperiode. Met name in de westelijke polders (Onner- en Oostpolder) worden hiervoor gebruikt. De graslanden binnen het onderzoeksgebied kunnen voor de kolgans gebruikt worden om te foerageren. Vanuit recente waarnemingen is bevestigd dat de kolgans tijdens de winterperiode binnen het plangebied aanwezig is. De doelstelling voor kolgans is een seizoen gemiddelde van 630, kan behaald worden met een minimaal aantal kolgansdagen van 725.500.

Smient

De smient gebruikt het Zuidlaardermeergebied als slaap- en rustplaats. Als rustplaats gebruiken ze het Zuidlaardermeer zelf (de boezem), maar ook is te zien dat de nieuw ontstane plassen in de Westerbroekstermadepolder en de Kropswolderbuitenpolder steeds vaker de functie als rustplaats vervullen. Om de doelstelling te behalen van een seizoen gemiddelde van 2700 vogels is een areaal aan foerageergebied nodig met 440.000 kolgansdagen.

Slobeend

De Slobeend gebruikt het Zuidlaardermeergebied voornamelijk als foerageergebied in de maanden maart en april. Het foerageren vindt voornamelijk plaats op de luwe plekken van het boezemwater en beschutte waterpartijen en moeraszones, in met name de Kropswolderbuitenpolder en de Westerbroekstermadepolder ten noorden van het Zuidlaardermeer. Binnen het onderzoeksgebied is voor deze soort geen geschikt foerageergebied.

Toendrarietgans

De toendrarietgans gebruikt het Zuidlaardermeergebied als slaap- en rustgebied gedurende de wintermaanden. Met name de polders aan de noordzijde van het Zuidlaardermeer en de omliggende landbouwpercelen (waaronder Noordma) worden hiervoor gebruikt. Aangewezen ganzenfoerageergebieden zijn Leekstermeer en Schildmeer, maar liggen op grote afstand. Het plangebied bestaat momenteel voornamelijk uit agrarisch grasland en is geschikt als foerageergebied voor de toendrarietgans. Er zijn diverse waarnemingen van deze soort binnen het plangebied bekend (NDFF 2018-2023). Om de doelstelling van een seizoen gemiddelde van 210 vogels te kunnen behalen heeft het gebied een draagvlak nodig van tenminste 84.300.

2.3.2 Stikstof

Van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden zijn het Drentsche Aa-gebied, Drouwenerzand, Norgerholt, Fochteloërveen, Witterveld en Elperstroomgebied aangewezen voor stikstofgevoelige habitattypen. Om te kunnen bepalen of er projectgebonden stikstofdepositie plaatsvindt op omliggende Natura 2000-gebieden dient een berekening uitgevoerd te worden met het rekenmodel AERIUS. Als uit het rekenmodel blijkt dat er een verhoging van stikstofdepositie ontstaat op kwetsbare habitattypen moet bepaald worden welke ecologische effecten dit heeft en of het leidt tot verslechtering of afname van de instandhoudings-doelstellingen van de Natura 2000-gebieden (ecologische beoordeling). Als enig effect op voorhand niet kan worden uitgesloten moet een vergunning aangevraagd worden bij het bevoegd gezag en moet worden voldaan aan de benodigde mitigatie en compensatie (vervolg: Passende Beoordeling/ADC-toets).

2.4 Conclusie Natura 2000

2.4.1 Soorten / doelstelling

Verstoring

In de nieuwe situatie wordt het huidige aanwezige landbouwgebied omgevormd tot (natte) natuur. Hierdoor wordt het gebied geschikter voor diverse vogelsoorten (onder andere doelsoorten Natura 2000). Met name de instandhoudingsdoelen voor de broedvogels kunnen hiervan profiteren. Tijdens de realisatiefase kan echter wel verstoring optreden. Verstoring treedt op als werkzaamheden plaatsvinden (opgestart worden) binnen de verstoringsafstand van de betreffende soort. Of het effect dan negatief is, hangt af van de functie het gebied (broed-, foerageer, en rustgebied) en de mogelijke alternatieven hiervoor in de directe omgeving. Binnen het plangebied bevindt zich voor ganzen geschikt foerageergebied (in de vorm van agrarische graslanden). Door de werkzaamheden zal het beschikbare areaal aan rustgebied voor ganzen (open water) niet afnemen en zal dit in de nieuwe situatie juist toenemen.

Ervan uitgaande dat de werkzaamheden met voornamelijk materieel als rupskranen en dumpers uitgevoerd worden, zullen de werkzaamheden niet de verstoringsafstanden van de Natura 2000-doelsoorten overschrijden. Een overzicht van de doelsoorten is weergegeven in tabel 2.3.

Tabel 2.3 Verstoringafstanden (Krijgsveld et. al.)

Vogelsoort	Verstoringsafstand
<i>Broedvogels</i>	
Roerdomp	125
Porseleinhoen	75
Rietzanger	100
<i>Niet broedvogels</i>	
Kleine zwaan	100
Kolgans	566
Smient	250
Slobeend	250
Toendrarietgans	566

De essentiële leefgebieden van de Natura 2000-doelsoorten bevinden zich in het boezemwater van het Zuidlaardermeer of in de polders aan de noordzijde, terwijl de werkzaamheden van Noordma plaatsvinden aan de zuidzijde. Dit is ver buiten de verstoringsafstanden van de polders aan de noordzijde van het Zuidlaardermeer. Deze worden tijdens de werkzaamheden dan ook niet verstoord en ook voor de rustende en foeragerende vogels op het boezemwater van het Zuidlaardermeer blijft voldoende ongestoord wateroppervlakte aanwezig. Daarnaast zal door de beoogde herinrichting het aanwezige boezemgebied met ca. 60 ha worden vergroot, waardoor de leefgebieden van de Natura 2000-doelsoorten juist toeneemt.

Afname areaal foerageergebied

Het Zuidlaardermeergebied is aangewezen als foerageergebied voor kleine zwaan, kolgans en slobeend. Binnen het plangebied bevinden zich in de huidige situatie agrarische graslanden, welke ook kunnen dienen als foerageergebied.

De betreffende percelen vallen buiten het Natura 2000-gebied en in de nabijheid van het plangebied is een grote hoeveelheid alternatief foerageer- en rustgebied beschikbaar.

Het plangebied bevindt zich in een regio met veel agrarisch gebruikte percelen, waarvan een groot aandeel bestaat uit vergelijkbaar grasland als binnen het plangebied. In de nieuwe situatie zal een deel van het gebied wederom kunnen dienen als foerageergebied voor overwinterende vogels. Het verlies aan foerageergebied voor ganzen is beperkt en deels tijdelijk, waarbij veel uitwijkmogelijkheden zijn in de directe omgeving.

Om de instandhoudingsdoelen van niet broedvogels te kunnen behalen is een foerageergebied van minimaal 1.408.300 (Natura 2000-beheerplan Zuidlaardermeergebied) kolgansdagen noodzakelijk. Binnen de begrenzing van het Natura 2000 gebied is voldoende areaal aanwezig voor 147.000 kolgansdagen en in de graslanden rondom het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer betreft dit circa 4.810.400 kolgansdagen. Totaal zijn er in het gebied 4.957.400 kolgansdagen beschikbaar dat grofweg 3,5 keer het minimaal benodigde hoeveelheid betreft. Door het verlies van een deel van een relatief klein deel hiervan (55 ha) door de herinrichting van Noordma, zullen naar verwachting geen negatieve effecten ontstaan voor het behalen van de doelstellingen. Er is in de omgeving ruimschoots voldoende alternatief areaal aan foerageergebied aanwezig. Tevens zal de inrichting een positief effect hebben op de aangewezen broedvogelsoorten door een toename in potentieel broedgebied.

De verstoring ten gevolge van de werkzaamheden leidt in de aanlegfase en de nieuwe situatie niet tot significant negatieve effecten op de doelstellingen van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied en staat het behalen van deze doelen niet in de weg. Door de herinrichting van het gebied zal het areaal aan geschikt habitat (buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied) voor een aantal doelsoorten (met name broedvogels) toenemen.

2.4.2 Stikstof

Versnippering of verstoring van een Natura 2000-gebied is niet aan de orde. Wel kan een toename aan stikstofdepositie optreden in de omliggende kwetsbare Natura 2000-gebieden. Een AERIUS-berekening is nodig om uitsluitel te geven over een eventuele toe- of afname aan stikstofdepositie tijdens de gebruiksfase. Op basis van de resultaten van de AERIUS berekening kan worden bepaald of aanvullend onderzoek naar de effecten van stikstofdepositie in de vorm van een ecologische of passende beoordeling benodigd is, of dat het project zonder aanvullend onderzoek doorgang kan vinden.

3 Wet natuurbescherming: soortenbescherming

3.1 Toetsingskader

Soortenbescherming is geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb). De beschermde soorten in Nederland zijn in te delen in drie categorieën: soorten van de Vogelrichtlijn, soorten van de Habitatrichtlijn en Andere beschermde soorten. Het is verboden soorten van de eerste twee categorieën te vangen, doden, verstoren of hun vaste rust- en verblijfplaatsen aan te tasten. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op soorten uit de derde categorie. Soorten uit de laatste categorie kunnen door het bevoegd gezag onder voorwaarden vrijgesteld worden van de verbodsbepalingen. Het toetsingskader voor soortenbescherming wordt nader beschreven in Bijlage 1.

3.2 Methode

Het actueel en potentieel voorkomen van beschermde soorten in het plangebied is onderzocht middels een bronnenonderzoek en een oriënterend veldbezoek. Op basis hiervan is een habitatgeschiktheidsbeoordeling gedaan. Vanwege de te verwachten effecten zijn de (potentiële) aanwezigheid van beschermde soorten en de effecten hierop tot 200 meter van het plangebied onderzocht.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te verkrijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten in de plangebieden en omgeving. Hiervoor zijn onder andere landelijke (digitale) verspreidingsatlassen (waaronder de NDFF-Verspreidingsatlas¹), regionale verspreidingsatlassen en, indien beschikbaar, voorgaande onderzoeken geraadpleegd. Ook is data direct uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) gebruikt van de afgelopen 5 jaar (2018-2023).

Habitatgeschiktheidsbeoordeling

Op basis van beschikbare gegevens en een oriënterend veldbezoek is de geschiktheid van biotopen voor beschermde soorten beoordeeld. Deze beoordeling brengt samen met het bronnenonderzoek de beschermde soorten(groepen) in beeld die in de plangebieden (kunnen) voorkomen. Het veldbezoek heeft plaats gevonden op 2 mei 2023 door een deskundig ecoloog van Sweco. Ten tijde van het veldbezoek was het 12°C, half bewolkt met windkracht 3 uit het noorden.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Op basis van het bronnenonderzoek en de habitatgeschiktheidsbeoordeling is een inschatting gemaakt in hoeverre de te verwachten soort(groepen)en en/of het geschikte biotoop beïnvloed wordt of kunnen worden door de voorgenomen activiteit. Hieruit is duidelijk geworden voor welke soort(groepen) nader (veld)onderzoek en eventueel het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wnb aan de orde is. Het onderzoek heeft zich beperkt tot op grond van de Wet natuurbescherming beschermde planten- en diersoorten.

¹ www.verspreidingsatlas.nl

Niet-beschermd Rode lijst-soorten die in de plangebieden (kunnen) voorkomen, zoals diverse soorten paddenstoelen en vaatplanten, zijn niet in het onderzoek betrokken omdat deze soorten niet relevant zijn voor toetsing aan de Wnb. Zij kunnen echter wel worden benoemd ten behoeve van bovenwettelijke maatregelen.

3.3 Resultaten

3.3.1 Planten

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2018-2023) toont geen waarnemingen van beschermde plantensoorten in de omgeving van het plangebied. Beschermde soorten komen voornamelijk voor in stabiele (voedselarme) habitattypen, zoals duinen, heiden en venen. Soorten die tijdens het veldbezoek zijn aangetroffen, duiden op een voedselrijke bodem, het betreft voornamelijk; paardenbloem, pinksterbloem, smalle weegbree, ridderzuring, veldzuring, witte dovenetel en hondsdrif.

Effectanalyse

Aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van beschermde planten is niet nodig. Ook is een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met betrekking tot planten niet nodig.

3.3.2 Vleermuizen

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2018-2023) toont waarnemingen van baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis vlak buiten de grenzen van het plangebied. Uit het rapport van Altenburg & Wymenga (2022) zijn waarnemingen van gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis in het plangebied gedaan. Daarnaast is bekend dat gewone dwergvleermuizen gebruik maken van de knotwilgen-singel langs Noordma zijnde vliegroute.

Vaste rust- en voorplantingsplaatsen

Vaste rust- en voorplantingsplaatsen van vleermuizen zijn op basis van de keuze in verblijfplaatsen globaal in twee soorten te verdelen: soorten die hun verblijfplaats in gebouwen hebben en vleermuizen die hun verblijfplaats in bomen hebben.

Gebouw-bewonende soorten, zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, baardvleermuis, franjestaart (zeldzaam) en gewone grootoorvleermuis, hebben hun verblijfplaatsen in allerlei kleine holten in gebouwen, zoals in een spouwmuur en achter gevelbetimmering. Boom-bewonende vleermuizen, zoals de rosse vleermuis, watervleermuis, franjestaart, baardvleermuis en ruige dwergvleermuis hebben hun verblijfplaatsen onder andere in holtes en achter loszittende bast in bomen.

Binnen de deelgebieden zijn geen opstallen of geschikte bomen met holten aanwezig die een functie voor verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen hebben. Ten westen van het westelijke deelgebied is een klein bosperceel aanwezig waarvan enkele bomen met holten zijn aangetroffen, maar vallen buiten de scope van dit onderzoek.

Foerageergebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen zijn ook foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen beschermd indien deze van essentieel belang zijn voor het functioneren van een lokale populatie. Vliegroutes zijn nodig voor vleermuizen om zich te kunnen verplaatsen tussen verblijfplaats en foerageergebied. Verschillende soorten vleermuizen (zoals de ruige en gewone dwergvleermuis, watervleermuis en meervleermuis) maken gebruik van lijnvormige elementen, zoals bomenrijen, watergangen en houtwallen, om te navigeren en ter beschutting tegen wind. Routes die regelmatig en door meerdere individuen gebruikt worden, noemen we een vaste vliegroute.

De knotwilgen langs Noordma nabij de deelgebieden zijn een vastgestelde vliegroute voor gewone dwergvleermuis (Altenburg & Wymenga, 2022). Daarnaast kan de brede watergang Havenkanaal ook als vliegroute gebruikt worden.

Effectanalyse

Negatieve effecten van de werkzaamheden op verblijfplaatsen van vleermuizen zijn op voorhand uitgesloten, door afwezigheid van opstallen/boomholten binnen de deelgebieden. Vlak buiten het plangebied is een klein bosperceel aanwezig waarvan enkele bomen holtes hebben die gebruikt kunnen worden als verblijfplaats voor boom-bewonende vleermuissoorten. Dit bosperceel blijft met het planvoornemen behouden.

Nabij het plangebied zijn meerdere potentiële/vastgestelde vliegroutes aanwezig (A&W, 2022). Echter kan op voorhand worden uitgesloten dat vliegroutes dusdanig verstoord worden of verloren gaan. Langs het te realiseren fietspad zal geen verlichting worden geplaatst. De knotwilgen zijn een vliegroute voor gewone dwergvleermuis, echter is een alternatieve vliegroute ten noorden bij de Meerweg vastgesteld waardoor de knotwilgen geen essentiële vliegroute betreffen. De brede watergang Havenkanaal kan ook een vliegroute zijn, maar is niet aanvullend onderzocht. Deze watergang zal echter met het planvoornemen behouden blijven.

3.3.3 Grondgebonden zoogdieren

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2018-2023) toont waarnemingen in en nabij het plangebied van art. 3.10 vrijgestelde soorten aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat art. 3.10 nationaal beschermde soorten eekhoorn en steenmarter en art. 3.5 Europees beschermde soorten bever, grote bosmuis, otter en waterspitsmuis (en wolf). Binnen het plangebied is geen geschikt habitat aangetroffen als verblijfplaatsen voor beschermde zoogdiersoorten. De aanwezige watergangen zijn voedselrijk, smal en voorzien van relatief kale oevers. Deze habitateigenschappen maken dat het gebied niet geschikt is als leefgebied van otter, bever en waterspitsmuis. Daarnaast zijn er tijdens het veldbezoek geen sporen, verblijfplaatsen of andere indicaties van aanwezigheid van beschermde soorten aangetroffen.

Effectanalyse

Aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van beschermde zoogdieren is niet nodig. Ook is een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met betrekking tot zoogdieren niet nodig. Beschermde soorten kunnen mogelijk het plangebied passeren, maar een langer verblijf is uitgesloten door het ontbreken van geschikte verblijfplaatsen en beschutting. Wel dient voor alle tijdens de werkzaamheden mogelijk aanwezige zoogdieren de zorgplicht in acht genomen te worden, wat voornamelijk inhoudt dat deze dieren de gelegenheid moeten krijgen het plangebied te verlaten.

Met het planvoornemen zal het gebied worden ingericht als waterrijke natuur. Hierdoor zal in de nieuwe situatie potentieel leefgebied voor bever, otter en waterspitsmuis gerealiseerd worden.

3.3.4 Vogels

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2018-2023) toont waarnemingen van diverse (broed)vogelsoorten. Binnen en grenzend aan het plangebied is nestgelegenheid aanwezig bij de bomen, bosschages, oeverzones en op de percelen. Tijdens het veldbezoek zijn geen potentieel jaarrond beschermde nesten aangetroffen in of nabij het plangebied.

Vogels met jaarrond beschermde nesten zijn ingedeeld in 5 categorieën, waarbij de nesten van soorten van categorie 1 tot en met 4 in principe altijd jaarrond beschermd zijn. Er kunnen zich echter uitzonderingssituaties voordoen waarbij het nest van een bepaalde soort geen jaarronde bescherming behoeft. Dit wordt beoordeeld door een ecooloog. Categorie 5-soorten hebben enkel een jaarrond beschermd nest wanneer sprake is van een zwaarwegend ecologisch belang om het nest jaarrond te beschermen. De categorieën zijn toegelicht in Tekstbox 1.

Tekstbox 1 Vogels met jaarrond beschermde nesten.

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van de Wnb jaarrond:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Op soorten van de volgende categorie gelden de verbodsbepalingen van de Wnb niet jaarrond:

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Indien dit het geval is, is een omgevingscheck benodigd.

Effectanalyse

Aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van beschermde soorten is niet nodig. Ook is een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met betrekking tot vogels met jaarrond beschermde nesten niet nodig. Door het agrarische gebruik van het plangebied worden jaarrond beschermde nestplaatsen niet verwacht. Tijdens het veldbezoek zijn geen boomnesten of andere (indicaties van) nesten aangetroffen.

Overige broedvogels

Alle in Nederland broedende vogels zijn tijdens het broeden beschermd. Voorafgaand aan de versturende werkzaamheden binnen het broedseizoen (circa half maart tot half juli), is het uitvoeren van een broedvogelcontrole noodzakelijk. De Wnb erkent officieel geen broedseizoen. Er zijn soorten die al (ver) voor half maart kunnen en/of beginnen met broeden, zoals houtduif, bosuil (december/januari) en blauwe reiger (februari/maart). In de Wnb is aangegeven dat van belang is of een broedende vogel aanwezig is die verstoord kan worden. Indien door voorzorgsmaatregelen verstoring van broedende vogels voorkomen kan worden kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden. Deze voorzorgsmaatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Werkzaamheden buiten het broedseizoen kunnen zonder aanvullende broedvogelcontroles plaatsvinden. Als tijdens de broedvogelcontrole blijkt dat er een broedgeval aanwezig is binnen het plangebied, dient te worden gewacht met de werkzaamheden tot de jongen uitgevlogen zijn, of dienen de werkzaamheden dusdanig uitgevoerd te worden dat het nest niet verstoord wordt zo lang de jongen nog aanwezig zijn.

3.3.5 Vissen

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2018-2023) toont waarnemingen van grote modderkruiper buiten het plangebied. Een deel van de smalle sloten zijn in potentie geschikt als leefgebied voor deze soort.

Het plangebied is door enkele aanwezige watergangen geschikt als leefgebied voor grote modderkruiper. Het gros van de watergangen betreffen voedselrijke plantarme sloten die door de habitateigenschappen geen geschikt leefgebied van de grote modderkruiper zijn. Er zijn echter ook sloten aanwezig waarvan de waterkwaliteit beter is, beoordeeld op basis van de aanwezige holpijp. Als deze watergangen in de winter vorstvrij zijn of in verbinding staan met de grotere wateren kan aanwezigheid van grote modderkruiper in deze watergangen niet op voorhand worden uitgesloten.

Effectanalyse

Indien werkzaamheden gepaard gaan met het dempen van sloten of werken in het natte profiel kan dit effect hebben op mogelijk aanwezige grote modderkruipers. In de nieuwe situatie wordt het volledige plangebied omgevormd naar natte natuur, waardoor het leefgebied van deze soort substantieel wordt uitgebreid. Om tijdens de werkzaamheden negatieve effecten op de soort te voorkomen dient gewerkt te worden onder ecologische begeleiding en is een Ecologisch werkprotocol nodig.

Maatregelen die genomen moeten worden bestaan voornamelijk uit:

- Er dient gestaag één kant op gewerkt te worden en altijd in de richting van open water of water wat buiten de directe invloedssfeer van de maatregelen ligt.
- Verder dienen de werkzaamheden in en aan de watergangen alleen plaats te vinden als de luchttemperatuur tussen 5 en 25 graden ligt en de wateren ijsvrij zijn. Voor het dempen van delen van watergangen is de minst kwetsbare periode ongeveer tussen 1 september en 1 november, dus na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen en amfibieën. Echter door de beschreven opgenomen maatregelen in het Ecologisch werkprotocol na te leven kan ook buiten deze periode gewerkt worden. Indien de winter erg zacht is (zonder vorstperiodes) kan er bijvoorbeeld ook gewerkt worden in november, december en januari. Er moet door een deskundig ecoloog bepaald worden hoe en wanneer de werkzaamheden exact kunnen worden uitgevoerd. Dit is maatwerk en afhankelijk van de planning en werkwijze van aannemer en de weersomstandigheden.
- Om te voorkomen dat er tijdens het dempen dieren ingevangen/bedolven raken, dient het water met bodemslib tot op de vaste bodem enkele keren richting open water worden geduwd (met de kraanbak) zodat grote modderkruiper de locatie kunnen ontvluchten.

Als niet kan worden voldaan aan bovenstaande maatregelen moet vooraf aanvullend onderzoek uitgevoerd worden naar het voorkomen van de grote modderkruiper met bijvoorbeeld een eDNA onderzoek. Bij aanwezigheid van de soort moet mogelijk dan nog ontheffing aangevraagd worden. In de nieuwe situatie neemt het leefgebied voor de soort substantieel toe en zijn de plannen gericht op natuurontwikkeling. Een eventuele ontheffing wordt verleenbaar geacht.

3.3.6 Amfibieën & reptielen

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2018-2023) toont waarnemingen van art. 3.10 Nationaal beschermde maar vrijgestelde soorten bastaardkikker en bruine kikker en art. 3.5 Europees beschermde soort poelkikker. Tijdens het veldbezoek zijn geen aanvullende waarnemingen gedaan. De watergangen binnen het onderzoeksgebied zijn smal, kaal en voedselrijk. Deze habitateigenschappen maken het plangebied geen geschikt leefgebied voor beschermde amfibieën.

De NDFF toont geen waarnemingen van reptielen in of nabij het plangebied. Daarnaast worden op basis van hun verspreiding en het aanwezige habitat geen reptielen binnen of nabij het plangebied verwacht.

Effectanalyse

Aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van beschermde amfibieën en reptielen is niet nodig. Ook is een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met betrekking tot amfibieën en reptielen niet nodig. Het voorkomen van beschermde, niet vrijgestelde, amfibieën en reptielen is op basis van habitateigenschappen en/of verspreidingsgegevens op voorhand uitgesloten. Het gebied kan door beschermde maar vrijgestelde soorten gebruikt worden als leefgebied. Voor deze soorten is de zorgplicht van toepassing.

3.3.7 Ongewervelden

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2018-2023) toont geen waarnemingen van beschermde ongewervelden. Daarnaast worden op basis van hun verspreiding en het aanwezige habitat geen soorten verwacht.

Effectanalyse

Aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van beschermde ongewervelden is niet nodig. Ook is een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met betrekking tot ongewervelden niet nodig.

4 Provinciaal natuurbeleid

4.1 Toetsingskader

Het beleidskader van de overheid dat niet in wetgeving is vastgelegd bestaat uit het beleid ten aanzien van Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daarnaast kent de provincie Drenthe beleid ten aanzien van Bosreservaat, Ecologische verbindingen, Gebied voor ganzen en Leefgebied akker- en weidevogels. Bij bijlage 1 wordt het beleid nader beschreven.

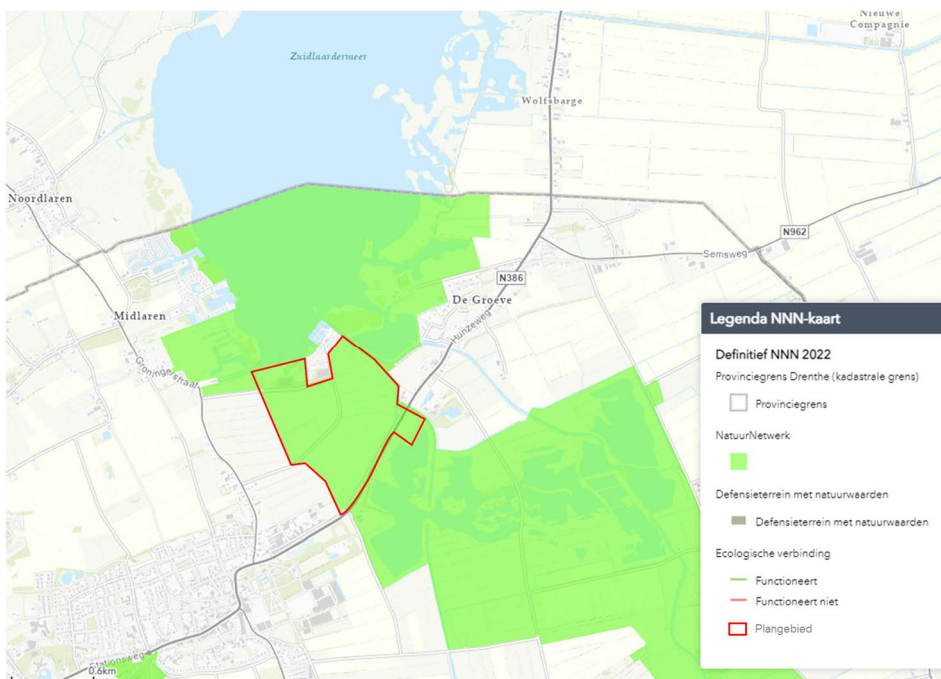
Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van het NNN en andere natuurkernwaarden in de omgeving van het plangebied en de noodzaak voor het doorlopen van 'nee, tenzij, procedure'. In de provincie Drenthe is toetsing van effecten door externe werking niet van toepassing.

4.2 Resultaten

Het plangebied waartoe de deelgebieden behoren is onderdeel van het NNN gebied. In figuur 4.1 is een kaart weergegeven van de NNN-gebieden rondom het plangebied.

Met het planvoornemen zal het gebied, wat nu een agrarische functie heeft, worden ontwikkeld tot (natte) natuur. Met de beoogde plannen wordt de natuurverbindingszone gerealiseerd waarmee de functie van het NNN-gebied wordt gestimuleerd. Er zal geen NNN-gebied verloren gaan.

Het plangebied valt buiten andere beheergebieden aangewezen binnen de provincie Drenthe.

Figuur 4.1 Ligging van het plangebied ten opzichte van NNN.

4.3 Conclusie

Het plangebied valt binnen de grenzen van NNN-gebied. Het planvoornemen zal ten gunste zijn van het functioneren van het NNN-gebied als verbinding tussen Zuidlaardermeer en waterrijke gebieden.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Natura 2000

Het plangebied ligt nergens binnen Natura 2000-gebied waardoor directe aantasting zoals oppervlakteverlies en versnippering van een Natura 2000-gebied is niet aan de orde is.

Het planvoornemen heeft geen negatieve gevolgen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten of habitattypen voor de het betreffende Natura 2000-gebieden. Het plangebied ligt op enkele honderden meters van het Zuidlaardermeergebied vandaan, waarbij verstoring van essentiële rust- en foerageergebieden van (niet) broedvogels op voorhand uitgesloten is, doordat deze gebieden aan de noordzijde van het Natura 2000-gebied liggen, terwijl het plangebied aan de zuidzijde ligt (>3 km). Er zal tijdelijk verstoring en beperkt areaal aan foerageergebied verloren gaan door de aanlegfase van de werkzaamheden. De draagkracht van het Zuidlaardermeergebied en directe omliggende agrarisch gebied is dermate groot dat het verlies van foerageergebied binnen het plangebied niet zal leiden tot significante negatieve effecten. Tevens zal het planvoornemen meer broedgelegenheid voor doelsoorten van het Natura 2000-gebied creëren.

Het meest dichtbijgelegen Natura 2000-gebied (Zuidlaardermeergebied op circa 0,2 km) is niet stikstofgevoelig. Het daarna meest dichtbijgelegen gebied betreft het Drentsche Aa-gebied wat wel stikstofgevoelig is, op circa 2,3 km afstand van het plangebied. Om de uitvoerbaarheid van de bestemmingsplanwijziging inzichtelijk te maken, dient een AERIUS-berekening uitgevoerd te worden om te bepalen hoeveel additionele stikstofdepositie plaatsvindt op de omliggende Natura 2000-gebieden. Afhankelijk van de uitkomst is mogelijk aanvullende ecologische toetsing nodig.

5.2 Soortenbescherming

Er is aanvullend onderzoek nodig om inzichtelijk te maken of de wijziging van het bestemmingsplan uitvoerbaar is.

De wijziging van het bestemmingsplan is uitvoerbaar als tijdens de werkzaamheden negatieve effecten op de soort grote modderkruiper wordt voorkomen. De watergangen kunnen potentieel geschikt zijn als leefgebied voor deze soort. In de nieuwe situatie wordt het volledige plangebied omgevormd naar natte natuur, waardoor het leefgebied van deze soort substantieel wordt uitgebreid. Om tijdens de werkzaamheden negatieve effecten op de soort te voorkomen dient gewerkt te worden onder ecologische begeleiding en is een Ecologisch werkprotocol nodig (zie paragraaf 3.3.5).

Het plangebied is geschikt als broedplaats voor vogels (algemene soorten). Om verstoring van broedende vogels te voorkomen zullen de werkzaamheden buiten het broedseizoen (grofweg half maart t/m juli met uitloop tot halverwege augustus) uitgevoerd moeten worden. Als niet voorkomen kan worden om in het broedseizoen te werken dient kort voor de uitvoering gecontroleerd te worden of sprake is van broedgevallen binnen de verstoringssafstand. Als dit het geval is moet worden gewacht tot de jongen uitgevlogen zijn.

Tijdens het veldbezoek is geen geschikt habitat voor overige beschermde, niet vrijgestelde, soorten waargenomen. Negatieve effecten op overige niet

vrijgestelde beschermde soorten zijn uit te sluiten. Wel dient voor alle voorkomende (vrijgestelde) soorten de zorgplicht in acht genomen te worden.

Zorgplicht

Voor eventueel aanwezige algemene (vrijgestelde) soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Hiervoor geldt wel de zorgplicht, wat betekent dat nadelige gevolgen voor planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Aanwezige dieren dienen in de gelegenheid gesteld te worden het plangebied te verlaten.

5.3 Provinciaal natuurbeleid

De geplande werkzaamheden leiden niet tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van NNN Drenthe omdat het planvoornemen juist ter stimulatie van de natuurwaarden en ten gunste van de ecologische verbinding dient. Tevens valt het plangebied buiten de begrenzing van andere beheergebieden aangewezen binnen de provincie Drenthe. De wijziging van het bestemmingsplan is uitvoerbaar binnen de kaders van het provinciaal natuurbeleid.

Referenties

- RVO, 2021. Indicatieve lijst jaarrond beschermde vogelnesten
<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/04/Lijst-jaarrond-beschermde-vogelnesten.pdf>
- Bos, C. (2022). Natuurtoets Zuidlaren. Projectnummer 477953. Antea Group, Heerenveen.
- Krijgsveld et. al., 2008, Verstoringsgevoeligheid van vogels, Bureau Waardenburg bv.
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), periode 2018-2023. Ingezien van <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>.
- NDFF verspreidingsatlas. Ingezien van <https://www.verspreidingsatlas.nl/>.
- Oosterholt, D.D. (2022). Aanvullend onderzoek naar jaarrond beschermde nesten en vliegroutes van vleermuizen in het gebied Noordma. A&W-notitie 22-357. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Strijkstra, R., Greve, M. & van der Heijden, E. (2016). Natura 2000 beheerplan Zuidlaardermeergebied, A&W-rapport 1228. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Zeephat, G. (2020). Natuuronderzoek Noordma. Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur. Sweco Nederland B.V., De Bilt.

Websites

- SOVON www.sovon.nl.
- RAVON www.ravon.nl.
- Telmee www.telmee.nl.
- Zoogdiervereniging www.zoogdiervereniging.nl.
- Ministerie van landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- www.natura2000.nl.

Bijlage 1 Toetsingskaders wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden

Bescherming van Natura 2000-gebieden vindt plaats op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb). Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitats binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd. Daarbij zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor natuurlijke habitats en/of soorten. Dit kunnen behoudsdoelstellingen zijn voor habitats en leefgebieden van soorten die zich al op het gewenste niveau (kwalitatief en kwantitatief) bevinden of uitbreidings- respectievelijk verbeterdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten die zich nog niet op het gewenste niveau bevinden.

Om dit toetsbaar te maken, kent de Wnb een goedkeuringsvereiste voor plannen die significante gevolgen voor de betreffende gebieden zouden kunnen hebben (artikel 2.7, eerste lid, Wnb) en een vergunningsplicht voor projecten en andere handelingen die (significant) negatieve gevolgen voor de betreffende gebieden zouden kunnen hebben (artikel 2.7, tweede lid, Wnb).

De goedkeuring of de vergunning met betrekking tot stikstofemissies in de aanleg- en gebruiksfase wordt alleen verleend wanneer voldoende zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende Natura 2000-gebied niet in het geding zijn. Wanneer significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden op grond van een passende beoordeling niet kunnen worden uitgesloten, kan alleen goedkeuring aan het plan of een vergunning voor het project worden verleend indien de ADC-toets met succes doorlopen kan worden (artikel 2.8, vierde lid, Wnb). Dat betekent dat het project nodig is omwille van een dwingende reden van groot openbaar belang, er geen alternatief mag zijn met minder grote effecten op Natura 2000 en de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Wanneer na een eerste verkennende effectbeoordeling effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten kunnen de volgende vervolgstappen aan de orde zijn:

- Voortoets geeft een aanwijzing over de mogelijke negatieve effecten van een plan of project op Natura 2000-gebieden. Uit de voortoets volgt ook welke vervolgstappen nodig zijn. Soms blijkt uit de voortoets dat er zeker geen significant negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden zijn. Dan is er geen vergunningsplicht en de initiatiefnemer hoeft verder niets te doen. Als er wel mogelijke significant negatieve effecten zijn volgt een passende beoordeling.
- Passende beoordeling: beoordeling of significante gevolgen van het plan of project zijn uit te sluiten rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. In een passende beoordeling mag rekening gehouden worden met mitigerende maatregelen. Als significante gevolgen niet zijn uit te sluiten volgt een ADC-toets.
- ADC-toets: Aangetoond dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is Dwingende redenen van groot openbaar belang en in Compensatie is voorzien.

Wet natuurbescherming: soortenbescherming

In de Wet natuurbescherming (Wnb) is de soortenbescherming in Nederland geregeld. Hierbij worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd met verschillende verbodsbepalingen:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.)

- Lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- Lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- Lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- Lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.)

- Lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- Lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- Lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - *Onderdeel a)* in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.
  - *Onderdeel b)* de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - *Onderdeel c)* vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied

opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor *Vogelrichtlijn*- en *Habitatrichtlijn*soorten geldt dat voortplantings- en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden, en dat exemplaren niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond. In gebruik zijnde nesten van vogels zijn te allen tijde gedurende het broedseizoen beschermd.

Van een aantal vogelsoorten geniet de vaste rust- en verblijfplaats een aanvullende jaarronde bescherming. Er is een indicatieve landelijke lijst opgesteld², maar provincies hebben de mogelijkheid deze aan te passen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten zijn ingedeeld in 5 categorieën, waarbij de nesten van soorten van categorie 1 t/m 4 in principe altijd jaarrond beschermd zijn, en nesten van soorten van categorie 5 enkel wanneer er een zwaarwegend ecologisch belang is om het nest wel jaarrond te beschermen. Ook voor soorten van categorieën 1 t/m 4 kunnen zich uitzonderingssituaties voordoen waarbij een nest geen jaarronde beschermd behoeft. Dit wordt beoordeeld door een ecooloog. Soorten van categorie 1 t/m 4 zijn de volgende: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw. Van een aantal andere soorten zijn de nesten enkel beschermd indien er onvoldoende alternatieven zijn.

Onderzoeken naar het voorkomen van soorten uit de *Vogelrichtlijn*- en/of *Habitatrichtlijn* hebben een geldigheidsduur van drie jaar. Na deze termijn dient het onderzoek te worden geactualiseerd.

Voor *Andere soorten* geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van deze soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op deze soorten. Ten aanzien van de *Andere soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid heeft om soorten binnen deze categorie onder voorwaarden vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming. Binnen de Provincie Drenthe zijn de soorten die onder de vrijstellingsregeling die is opgenomen in de omgevingsverordening in tabel 1 weergegeven.

Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de wet, mits de voorgenomen activiteit als zodanig in de gedragscode is beschreven. Er is dan geen ontheffing nodig.

Onderzoeken naar het voorkomen van *Andere soorten* hebben een geldigheidsduur van vijf jaar. Na deze termijn dient het onderzoek te worden geactualiseerd.

² RVO, 2021. Indicatieve lijst jaarrond beschermde vogelnesten
<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/04/Lijst-jaarrond-beschermde-vogelnesten.pdf>

Tabel 1 Vrijgestelde soorten in provincie Drenthe

Aardmuis	Gewone bosspitsmuis	Konijn	Bruine kikker
Bosmuis	Huisspitsmuis	Ree	Bastaardkikker
Dwergmuis	Tweekleurige bosspitsmuis	Vos	Gewone pad
Rosse woelmuis	Bunzing	Egel	Kleine watersalamander
Veldmuis	Wezel		Meerkikker
Woelrat	Hermelijn		
Dwergspitsmuis	Haas		

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld of voor voorgenomen activiteiten die strijdig zijn met de bepalingen in de wet geldt een ontheffingsplicht. Deze kan alleen worden verleend indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

Naast bovengenoemde verbodsartikelen bevat de Wnb een algemeen geldende zorgplicht. Deze zorgplicht is te allen tijde van toepassing en geldt ook voor niet-beschermde flora en fauna:

Zorgplicht (artikel 1.11)

- Lid 1) Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
- Lid 2) De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
  - onderdeel a) dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
  - onderdeel b) indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
  - onderdeel c) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
- Lid 3) Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Wet natuurbescherming: Houtopstanden

In de Wet natuurbescherming is het conform artikel 4.2 verboden houtopstanden te kappen zonder hier vooraf een melding van te maken. Dit geldt alleen voor houtopstanden buiten de bebouwde kom houtopstanden³, bestaande uit rijbeplanting van meer dan 20 bomen gerekend over het totale aantal rijen of met een oppervlakte van tenminste 10 are (1000 m²) bestaande uit boomvormers (stamdiameter tenminste 0,1 meter). Deze bescherming geldt ook wanneer velling van een (klein) deel van dergelijke beplantingen beoogd wordt.

Te kappen bos dient te worden gecompenseerd middels herplant. Een zelfde aantal bomen moet herplant worden, en deze dienen tenminste dezelfde kwaliteit te hebben en van nature voor te komen in Nederland. Herplant dient in het zelfde gebied plaats te vinden. Voor herplant elders is ontheffing nodig. Bij herplant elders is de eis dat dit niet gebeurt op een locatie waar reeds beschermde natuurwaarden aanwezig zijn.

Bij een velling van houtopstanden die zijn beschermd binnen de Wet natuurbescherming is het nodig een melding 'kennisgeving van voorgenomen velling' (kapmelding) in te dienen bij het bevoegd gezag. In de regel is dit de Provincie, in geval van projecten van nationaal belang dient de kapmelding bij RVO te worden ingediend. Dit is het geval bij onder andere werk aan hoofdwegen, landelijke spoorwegen, hoofdvaarwegen of het landelijke energie- en gastransportnetwerk (energie 220 kV en hoger). De eigenaar van grond, waarop een houtopstand anders dan bij wijze van dunning is geveld of op andere wijze tenietgegaan, is verplicht binnen een tijdvak van drie jaren na de velling of het tenietgaan van de houtopstand te herbeplanten volgens regelen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen.

Bovenstaand is niet nodig wanneer de houtopstanden vallen onder een van de volgende categorieën:

- a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- b. houtopstanden op erven of in tuinen;
- c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- e. kweekgoed;
- f. uit populieren of wilgen bestaande:
  1. wegbeplantingen;
  2. beplantingen langs waterwegen, en
  3. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- g. het dunnen van een houtopstand;

³ de begrensde bebouwde kom ten behoeve van de Wet natuurbescherming onderdeel bosbeheer (voorheen bebouwde kom Boswet)

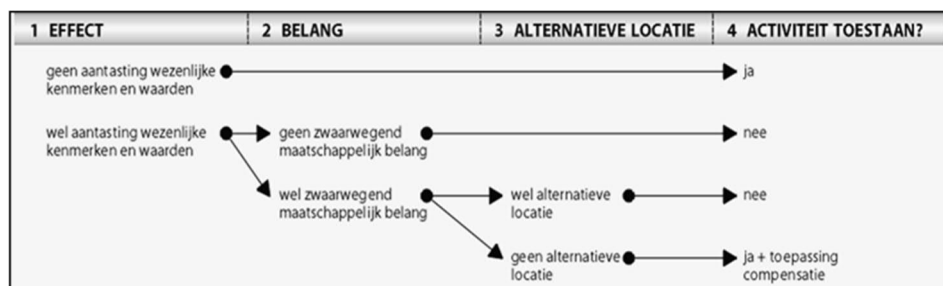
- h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
  2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
  3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Provinciaal natuurbeleid

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), in 1990 door het Rijk geïntroduceerd als Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden in Nederland. Naast tal van natuurgebieden omvat het NNN ook vrijwel alle Natura 2000-gebieden. Behoudens de rijkswateren, waar het Rijk bevoegd gezag is (o.a. Waddenzee, Noordzee, IJsselmeer), zijn de provincies bevoegd gezag inzake het NNN. Het Natuurnetwerk Nederland is vastgelegd in de Provinciale structuurvisies en Provinciale verordeningen. De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN is geregeld via het bestemmingsplan.

De afweging voor ingrepen in het NNN gaat volgens het 'nee, tenzij'-principe. Ingrepen met een significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een NNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op het NNN uitkomst bieden om projecten in het NNN te realiseren. Een "nee, tenzij-toets" behoeft alleen te worden doorlopen indien er sprake is van een RO-procedure met betrekking tot wijziging van de bestemming van de plangebieden.

Overige gebieden

Binnen de Provincie Drenthe zijn naast NNN gebieden ook gebieden aangewezen als:

- Ganzenrustgebieden.
- Weidevogelgebieden.
- Akkervogelgebieden.